

0 Úprava výrazov

Táto kapitola je zameraná na prácu s výrazmi a na ich úpravy. Aj keď sa prakticky jedná o stredoškolské učivo, doporučujeme čitateľovi, aby si prepočítal všetky príklady a získal tak určité zručnosti, ktoré bude potrebovať pri štúdiu ďalších kapitol.

Vypočítajte:

$$1. \quad \frac{1}{4} + \frac{3}{5}$$

$$2. \quad \frac{17}{4} - \frac{\frac{3}{24}}{\frac{4}{5}}$$

Riešenie:

1. Zlomky sčítujeme podľa pravidla $\frac{a}{b} + \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d + b \cdot c}{b \cdot d}$.

$$\frac{1}{4} + \frac{3}{5} = \frac{1 \cdot 5 + 3 \cdot 4}{4 \cdot 5} = \frac{5 + 12}{20} = \frac{17}{20}$$

2. Zlomky odčítujeme podľa pravidla $\frac{a}{b} - \frac{c}{d} = \frac{a \cdot d - b \cdot c}{b \cdot d}$.

Zložený zlomok upravíme na jednoduchý podľa pravidla $\frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}$, nakoľko

$$\frac{\frac{a}{b}}{\frac{c}{d}} = \frac{a}{b} : \frac{c}{d} = \frac{a}{b} \cdot \frac{d}{c} = \frac{a \cdot d}{b \cdot c}.$$

$$\frac{17}{4} - \frac{\frac{3}{24}}{\frac{4}{5}} = \frac{17}{4} - \frac{4 \cdot 5}{3 \cdot 24} = \frac{17}{4} - \frac{20}{72} = \frac{17 \cdot 72 - 4 \cdot 20}{4 \cdot 72} = \frac{1224 - 80}{288} = \frac{1144}{288} = \frac{143}{36}$$

Roznásobte:

$$3. \quad (2x + 3y)^2$$

$$5. \quad (2x - 3y)^2$$

$$4. \quad (2x + 3y)^3$$

$$6. \quad (2x - 3y)^3$$

Riešenie:

Použijeme tieto pravidlá:

$$(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$$

$$(a - b)^2 = a^2 - 2ab + b^2$$

$$(a + b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$$

$$(a - b)^3 = a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3$$

$$3. \quad (2x + 3y)^2 = (2x)^2 + 2 \cdot 2x \cdot 3y + (3y)^2 = 4x^2 + 12xy + 9y^2$$

$$4. \quad (2x + 3y)^3 = (2x)^3 + 3 \cdot (2x)^2 \cdot 3y + 3 \cdot 2x \cdot (3y)^2 + (3y)^3 = 8x^3 + 36x^2y + 54xy^2 + 27y^3$$

Ak si nepamätáme pravidlo, môžeme umocňovať postupným násobením.

$$\begin{aligned}
 (2x+3y)^3 &= (2x+3y) \cdot (2x+3y) \cdot (2x+3y) = (2x \cdot 2x + 2x \cdot 3y + 3y \cdot 2x + 3y \cdot 3y) \cdot (2x+3y) = \\
 &= (4x^2 + 6xy + 6xy + 9y^2) \cdot (2x+3y) = (4x^2 + 12xy + 9y^2) \cdot (2x+3y) = \\
 &= 4x^2 \cdot 2x + 12xy \cdot 2x + 9y^2 \cdot 2x + 4x^2 \cdot 3y + 12xy \cdot 3y + 9y^2 \cdot 3y = \\
 &= 8x^3 + 24x^2y + 18xy^2 + 12x^2y + 36xy^2 + 27y^3 = 8x^3 + 36x^2y + 54xy^2 + 27y^3 \\
 5. \quad (2x-3y)^2 &= (2x)^2 - 2 \cdot 2x \cdot 3y + (3y)^2 = 4x^2 - 12xy + 9y^2 \\
 6. \quad (2x-3y)^3 &= (2x)^3 - 3 \cdot (2x)^2 \cdot 3y + 3 \cdot 2x \cdot (3y)^2 - (3y)^3 = 8x^3 - 36x^2y + 54xy^2 - 27y^3
 \end{aligned}$$

Upravte na tvar súčinu:

7. $x^2 - 4$	10. $x^3 - 8$
8. $x^3 - 4x$	11. $x^5 - 8x^2$
9. $x^2 - 2$	12. $x^5 + 8x^2$

Riešenie:

Použijeme tieto pravidlá:

$$a^2 - b^2 = (a+b) \cdot (a-b)$$

$$a^3 - b^3 = (a-b) \cdot (a^2 + ab + b^2)$$

$$a^3 + b^3 = (a+b) \cdot (a^2 - ab + b^2)$$

$$7. \quad x^2 - 4 = x^2 - 2^2 = (x+2) \cdot (x-2)$$

$$8. \quad x^3 - 4x = x \cdot (x^2 - 4) = x \cdot (x+2) \cdot (x-2)$$

$$9. \quad x^2 - 2 = x^2 - (\sqrt{2})^2 = (x + \sqrt{2}) \cdot (x - \sqrt{2})$$

$$10. \quad x^3 - 8 = x^3 - 2^3 = (x-2) \cdot (x^2 + x \cdot 2 + 2^2) = (x-2) \cdot (x^2 + 2x + 4)$$

$$11. \quad x^5 - 8x^2 = x^2 \cdot (x^3 - 8) = x^2 \cdot (x^3 - 2^3) = x^2 \cdot (x-2) \cdot (x^2 + 2x + 4)$$

$$12. \quad x^5 + 8x^2 = x^2 \cdot (x^3 + 8) = x^2 \cdot (x^3 + 2^3) = x^2 \cdot (x+2) \cdot (x^2 - 2x + 4)$$

Upravte výrazy a určte, kedy majú zmysel:

$$13. \quad \frac{2x^2 \cdot 3x^3}{4x^4}$$

Riešenie:

Použijeme pravidlo $a^m \cdot a^n = a^{m+n}$, pričom $a \geq 0; m, n \in \mathbb{R}$.

$$\frac{2x^2 \cdot 3x^3}{4x^4} = \frac{6x^5}{4x^4} = \frac{3x^5}{2x^4} = \frac{3x \cdot x^4}{2 \cdot x^4} = \frac{3x}{2}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $4x^4 \neq 0$, teda $x \neq 0$.

$$14. \quad 5x^{2n} \cdot 3x^n$$

Riešenie:

$$5x^{2n} \cdot 3x^n = 15x^{2n+n} = 15x^{3n}$$

15. $x(x-y)^2 x^2 (x-y)^3$

Riešenie:

$$\begin{aligned} x(x-y)^2 x^2 (x-y)^3 &= x(x^2 - 2xy + y^2) x^2 (x^3 - 3x^2y + 3xy^2 - y^3) = \\ &= (x^3 - 2x^2y + xy^2) x^2 (x^3 - 3x^2y + 3xy^2 - y^3) = (x^5 - 2x^4y + x^3y^2)(x^3 - 3x^2y + 3xy^2 - y^3) = \\ &= x^5 \cdot x^3 - 2x^4y \cdot x^3 + x^3y^2 \cdot x^3 + x^5 \cdot (-3x^2y) - 2x^4y \cdot (-3x^2y) + x^3y^2 \cdot (-3x^2y) + \\ &+ x^5 \cdot (3xy^2) - 2x^4y \cdot (3xy^2) + x^3y^2 \cdot (3xy^2) + x^5 \cdot (-y^3) - 2x^4y \cdot (-y^3) + x^3y^2 \cdot (-y^3) = \\ &= x^8 - 2x^7y + x^6y^2 - 3x^7y + 6x^6y^2 - 3x^5y^3 + 3x^6y^2 - 6x^5y^3 + 3x^4y^4 - x^5y^3 + 2x^4y^4 - x^3y^5 = \\ &= x^8 - 5x^7y + 10x^6y^2 - 10x^5y^3 + 5x^4y^4 - x^3y^5 \end{aligned}$$

16. $(x^2y^2z)(3xzy^3)$

Riešenie:

$$(x^2y^2z)(3xzy^3) = 3x^3y^5z^2$$

17. $\frac{(2x^2y)^3 \cdot (3xz^2y)^4}{8(2xy^2z)^5}$

Riešenie:

Použijeme tieto pravidlá: $(a \cdot b)^m = a^m \cdot b^m$ a $(a^m)^n = a^{m \cdot n}$, pričom $a, b \geq 0; m, n \in R$

$$\begin{aligned} \frac{(2x^2y)^3 \cdot (3xz^2y)^4}{8(2xy^2z)^5} &= \frac{(2^{1 \cdot 3} x^{2 \cdot 3} y^{1 \cdot 3}) \cdot (3^{1 \cdot 4} x^{1 \cdot 4} z^{2 \cdot 4} y^{1 \cdot 4})}{8(2^{1 \cdot 5} x^{1 \cdot 5} y^{2 \cdot 5} z^{1 \cdot 5})} = \frac{(8x^6y^3) \cdot (81x^4z^8y^4)}{8(32x^5y^{10}z^5)} = \\ &= \frac{81 \cdot 8 \cdot x^{6+4} y^{3+4} z^8}{8 \cdot 32 \cdot x^5 y^{10} z^5} = \frac{81x^{10} y^7 z^8}{32x^5 y^{10} z^5} = \frac{81x^5 z^3}{32y^3} \end{aligned}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $x \neq 0, y \neq 0, z \neq 0$.

18. $\frac{1}{4} \left(\frac{2^3 \cdot 5}{3 \cdot 4^2} \right) : \left(\frac{5^2 \cdot 4}{3 \cdot 2^2} \right)^2$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \frac{1}{4} \left(\frac{2^3 \cdot 5}{3 \cdot 4^2} \right) : \left(\frac{5^2 \cdot 4}{3 \cdot 2^2} \right)^2 &= \frac{1}{4} \left(\frac{8 \cdot 5}{3 \cdot 16} \right) : \left(\frac{25 \cdot 4}{3 \cdot 4} \right)^2 = \frac{1}{4} \left(\frac{8 \cdot 5}{3 \cdot 16} \right) \cdot \left(\frac{3}{25} \right)^2 = \frac{1}{4} \left(\frac{8 \cdot 5}{3 \cdot 16} \right) \cdot \left(\frac{9}{625} \right) = \\ &= \frac{8 \cdot 5 \cdot 9}{4 \cdot 3 \cdot 16 \cdot 625} = \frac{360}{120000} = \frac{3 \cdot 120}{1000 \cdot 120} = \frac{3}{1000} \end{aligned}$$

19. $(x^{m+n} y^{m-n})(x^{m-n} y^{m+n}); m > n$

Riešenie:

$$(x^{m+n} y^{m-n})(x^{m-n} y^{m+n}) = x^{m+n+m-n} y^{m-n+m+n} = x^{2m} y^{2m} = (xy)^{2m}$$

$$20. \frac{2-\sqrt{3}}{2+\sqrt{3}}$$

Riešenie:

Zlomok usmerníme tak, že jeho čitateľa aj menovateľa rozšírime výrazom $2-\sqrt{3}$.

$$\frac{2-\sqrt{3}}{2+\sqrt{3}} = \frac{2-\sqrt{3}}{2+\sqrt{3}} \cdot \frac{2-\sqrt{3}}{2-\sqrt{3}} = \frac{4-2\sqrt{3}-2\sqrt{3}+\sqrt{3}^2}{4-2\sqrt{3}+2\sqrt{3}-\sqrt{3}^2} = \frac{4-4\sqrt{3}+3}{4-3} = \frac{7-4\sqrt{3}}{1} = 7-4\sqrt{3}$$

$$21. \frac{\frac{2}{\sqrt{2}+1} + \sqrt{2}-1}{\frac{2}{\sqrt{2}+1} - \frac{\sqrt{2}-1}{2}}$$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \frac{\frac{2}{\sqrt{2}+1} + \sqrt{2}-1}{\frac{2}{\sqrt{2}+1} - \frac{\sqrt{2}-1}{2}} &= \frac{\frac{2+(\sqrt{2}+1)(\sqrt{2}-1)}{\sqrt{2}+1}}{\frac{2\cdot 2-(\sqrt{2}+1)(\sqrt{2}-1)}{2(\sqrt{2}+1)}} = \frac{\frac{2+(2-\sqrt{2}+\sqrt{2}-1)}{\sqrt{2}+1}}{\frac{4-(2-\sqrt{2}+\sqrt{2}-1)}{2(\sqrt{2}+1)}} = \frac{\frac{2+(1)}{\sqrt{2}+1}}{\frac{4-(1)}{2(\sqrt{2}+1)}} = \frac{\frac{3}{\sqrt{2}+1}}{\frac{3}{2(\sqrt{2}+1)}} = \\ &= \frac{3}{\sqrt{2}+1} : \frac{3}{2(\sqrt{2}+1)} = \frac{3}{\sqrt{2}+1} \cdot \frac{2(\sqrt{2}+1)}{3} = 2 \end{aligned}$$

$$22. \left(1 + \frac{x}{y} + \frac{y}{x}\right)^2$$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \left(1 + \frac{x}{y} + \frac{y}{x}\right)^2 &= \left(1 + \frac{x}{y} + \frac{y}{x}\right) \cdot \left(1 + \frac{x}{y} + \frac{y}{x}\right) = \\ &= 1 \cdot 1 + \frac{x}{y} \cdot 1 + \frac{y}{x} \cdot 1 + 1 \cdot \frac{x}{y} + \frac{x}{y} \cdot \frac{x}{y} + \frac{y}{x} \cdot \frac{x}{y} + 1 \cdot \frac{y}{x} + \frac{x}{y} \cdot \frac{y}{x} + \frac{y}{x} \cdot \frac{y}{x} = \\ &= 1 + \frac{x}{y} + \frac{y}{x} + \frac{x}{y} + \frac{x^2}{y^2} + 1 + \frac{y}{x} + 1 + \frac{y^2}{x^2} = 3 + \frac{2x}{y} + \frac{2y}{x} + \frac{x^2}{y^2} + \frac{y^2}{x^2} = \frac{3x^2y^2 + 2x^3y + 2xy^3 + x^4 + y^4}{x^2y^2} \end{aligned}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $x \neq 0, y \neq 0$.

$$23. \frac{x-y}{xy+x^2} \cdot \frac{x^4-y^4}{y^2-2xy+x^2}$$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \frac{x-y}{xy+x^2} \cdot \frac{x^4-y^4}{y^2-2xy+x^2} &= \frac{x-y}{x(y+x)} \cdot \frac{(x^2-y^2)(x^2+y^2)}{(y-x)^2} = \\ &= \frac{x-y}{x(y+x)} \cdot \frac{(x-y)(x+y)(x^2+y^2)}{(y-x)^2} = \frac{(x-y)(x-y)(x+y)(x^2+y^2)}{x(y+x)(y-x)^2} = \\ &= \frac{(x-y)^2(x+y)(x^2+y^2)}{x(y+x)(x-y)^2} = \frac{x^2+y^2}{x} \end{aligned}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $x \neq 0, y+x \neq 0, y-x \neq 0$, teda $x \neq 0, y \neq \pm x$.

$$24. \frac{x^2 + xy + y^2}{x^2 - y^2} \cdot \left(\frac{4x^3}{x^3 - y^3} : \frac{2x^3}{x^2 - 2xy + y^2} \right)$$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \frac{x^2 + xy + y^2}{x^2 - y^2} \cdot \left(\frac{4x^3}{x^3 - y^3} : \frac{2x^3}{x^2 - 2xy + y^2} \right) &= \frac{x^2 + xy + y^2}{(x - y)(x + y)} \cdot \frac{4x^3}{x^3 - y^3} \cdot \frac{x^2 - 2xy + y^2}{2x^3} = \\ \frac{x^2 + xy + y^2}{(x - y)(x + y)} \cdot \frac{4x^3}{(x - y)(x^2 + xy + y^2)} \cdot \frac{(x - y)^2}{2x^3} &= \frac{2}{x + y} \end{aligned}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť

$x - y \neq 0, x + y \neq 0, x^2 + xy + y^2 \neq 0, x^3 \neq 0$, teda $x \neq \pm y, x \neq 0, x^2 + xy + y^2 \neq 0$.

$$25. \frac{\frac{x^2 - y^2}{x + y}}{\frac{x^2 + 2xy + y^2}{3y - 3x}}$$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \frac{\frac{x^2 - y^2}{x + y}}{\frac{x^2 + 2xy + y^2}{3y - 3x}} &= \frac{x^2 - y^2}{x + y} : \frac{x^2 + 2xy + y^2}{3y - 3x} = \frac{x^2 - y^2}{x + y} \cdot \frac{3y - 3x}{x^2 + 2xy + y^2} = \\ \frac{(x - y)(x + y)}{x + y} \cdot \frac{3(y - x)}{(x + y)^2} &= \frac{3(y - x)(x - y)}{(x + y)^2} = \frac{-3(y - x)^2}{(x + y)^2} = \frac{-3(x - y)^2}{(x + y)^2} \end{aligned}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť

$x + y \neq 0, 3y - 3x \neq 0, x^2 + 2xy + y^2 \neq 0$, teda $x \neq \pm y$.

$$26. \frac{\frac{\frac{x}{y} + \frac{y}{x}}{\frac{y}{x} - \frac{x}{y}}}{\frac{x}{y} - \frac{y}{x}}$$

Riešenie:

$$\begin{aligned} \frac{\frac{\frac{x}{y} + \frac{y}{x}}{\frac{y}{x} - \frac{x}{y}}}{\frac{x}{y} - \frac{y}{x}} &= \frac{\frac{x \cdot x + y \cdot y}{y \cdot x}}{\frac{y \cdot y - x \cdot x}{x \cdot y}} = \frac{\frac{x^2 + y^2}{xy}}{\frac{y^2 - x^2}{xy}} = \frac{x^2 + y^2}{xy} : \frac{y^2 - x^2}{xy} = \\ \frac{x^2 + y^2}{xy} \cdot \frac{xy}{y^2 - x^2} &= \frac{(x^2 + y^2) \cdot xy}{xy \cdot (y^2 - x^2)} = \frac{x^2 + y^2}{y^2 - x^2} \end{aligned}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $x \neq 0, y \neq 0, y^2 - x^2 \neq 0$, teda $x \neq 0, y \neq 0, (y - x)(y + x) \neq 0$. Po úprave dostaneme $x \neq 0, y \neq 0, y \neq \pm x$.

$$27. \sqrt[3]{x^{12}}$$

Riešenie:

Použijeme tieto pravidlá: $\sqrt[n]{\sqrt[m]{a}} = \sqrt[m \cdot n]{a}$ a $\sqrt[n]{a^m} = a^{\frac{m}{n}}$, pričom $a \geq 0; m, n \in \mathbb{N}$

$$\sqrt[3]{\sqrt{x^{12}}} = \sqrt[2 \cdot 3]{x^{12}} = \sqrt[6]{x^{12}} = x^{\frac{12}{6}} = x^2$$

$$28. \sqrt{\frac{\sqrt[3]{x^2 y}}{xy}}$$

Riešenie:

Použijeme tieto pravidlá: $\sqrt{\frac{a}{b}} = \frac{\sqrt{a}}{\sqrt{b}}$ $\frac{1}{a^y} = a^{-y}$

$$\sqrt{\frac{\sqrt[3]{x^2 y}}{xy}} = \frac{\sqrt{\sqrt[3]{x^2 y}}}{\sqrt{xy}} = \frac{\sqrt[2 \cdot 3]{x^2 y}}{\sqrt{xy}} = \frac{\sqrt[6]{x^2 y}}{\sqrt{xy}} = \frac{x^{\frac{2}{6}} y^{\frac{1}{6}}}{x^{\frac{1}{2}} y^{\frac{1}{2}}} =$$

$$x^{\frac{2}{6}} \cdot x^{-\frac{1}{2}} \cdot y^{\frac{1}{6}} \cdot y^{-\frac{1}{2}} = x^{\frac{2}{6} - \frac{1}{2}} \cdot y^{\frac{1}{6} - \frac{1}{2}} = x^{\frac{2-3}{6}} y^{\frac{1-3}{6}} = x^{-\frac{1}{6}} y^{-\frac{1}{3}} = \frac{1}{x^{\frac{1}{6}} y^{\frac{1}{3}}} = \frac{1}{\sqrt[6]{x} \cdot \sqrt[3]{y}}$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $x \neq 0, y \neq 0$.

Pretože základ druhej odmocniny nesmie byť záporný, musí platiť $\frac{\sqrt[3]{x^2 y}}{xy} \geq 0$.

Po úprave dostaneme $x \geq 0$, nakoľko $\frac{\sqrt[3]{x^2 y}}{xy} = \sqrt[3]{\frac{x^2 y}{x^3 y^3}} = \sqrt[3]{\frac{1}{xy^2}}$ a y^2 je vždy nezáporné.

Výsledné podmienky teda sú: $x > 0, y \neq 0$.

$$29. \sqrt[3]{x\sqrt{x}} \cdot \sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x}$$

Riešenie:

$$\sqrt[3]{x\sqrt{x}} \cdot \sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x} = \sqrt[3]{x \cdot x^{\frac{1}{2}}} \cdot \sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x} = x^{\frac{1}{3}} \cdot x^{\frac{1 \cdot \frac{1}{2}}{3}} \cdot x^{\frac{1}{2}} \cdot x^{\frac{1 \cdot 1}{3}} = x^{\frac{1}{3}} \cdot x^{\frac{1}{6}} \cdot x^{\frac{1}{2}} \cdot x^{\frac{1}{3}} =$$

$$x^{\frac{2}{6}} \cdot x^{\frac{1}{6}} \cdot x^{\frac{3}{6}} \cdot x^{\frac{1}{6}} = x^{\frac{2+1+3+1}{6}} = x^{\frac{7}{6}} = \sqrt[6]{x^7}$$

Pretože základ šiestej odmocniny nesmie byť záporný, musí platiť $x^7 \geq 0$, teda $x \geq 0$.

$$30. \frac{\sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x} \cdot \sqrt[4]{x^3} \cdot \sqrt[6]{x^5}}{x \cdot \sqrt[12]{x}}$$

Riešenie:

$$\frac{\sqrt{x} \cdot \sqrt[3]{x} \cdot \sqrt[4]{x^3} \cdot \sqrt[6]{x^5}}{x \cdot \sqrt[12]{x}} = \frac{x^{\frac{1}{2}} \cdot x^{\frac{1}{3}} \cdot x^{\frac{3}{4}} \cdot x^{\frac{5}{6}}}{x \cdot x^{\frac{1}{12}}} = \frac{x^{\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{3}{4} + \frac{5}{6}}}{x^{1 + \frac{1}{12}}} =$$

$$\frac{x^{\frac{6+4+9+10}{12}}}{x^{\frac{12+1}{12}}} = \frac{x^{\frac{29}{12}}}{x^{\frac{13}{12}}} = x^{\frac{29}{12} - \frac{13}{12}} = x^{\frac{16}{12}} = x^{\frac{4}{3}} = \sqrt[3]{x^4}$$

$$x \neq 0 \wedge x \geq 0 \Rightarrow x > 0$$

Pretože menovateľ zlomku sa nesmie rovnať nula, musí platiť $x \neq 0$. Pretože základ druhej, štvrtej, šiestej a dvanástej odmocniny nesmie byť záporný, musí platiť $x \geq 0$.

Výsledná podmienka teda je $x > 0$.

Zapište bez použitia zlomkov:

$$31. \frac{m}{s}, \frac{kg}{m^3}, \frac{J}{kg \cdot K}, \frac{N \cdot m^2}{kg^2}, \frac{kg \cdot s^2}{m}, \frac{J}{s}$$

Riešenie:

$$\frac{m}{s} = m \cdot s^{-1}$$

$$\frac{J}{kg \cdot K} = J \cdot kg^{-1} \cdot K^{-1}$$

$$\frac{kg \cdot s^2}{m} = kg \cdot s^2 \cdot m^{-1}$$

$$\frac{kg}{m^3} = kg \cdot m^{-3}$$

$$\frac{N \cdot m^2}{kg^2} = N \cdot m^2 \cdot kg^{-2}$$

$$\frac{J}{s} = J \cdot s^{-1}$$

Vyjadrite premennú x v závislosti od premennej y . Predpokladáme, že hodnoty premenných sú kladné reálne čísla.

$$32. y = 4x - 32$$

Riešenie:

$$y = 4x - 32$$

$$y + 32 = 4x$$

$$x = \frac{y + 32}{4}$$

$$33. y^2 = 4x - 32$$

Riešenie:

$$y^2 = 4x - 32$$

$$y^2 + 32 = 4x$$

$$x = \frac{y^2 + 32}{4}$$

$$34. y = 4x^2 - 32$$

Riešenie:

$$y = 4x^2 - 32$$

$$y + 32 = 4x^2$$

$$\frac{y}{4} + 8 = x^2$$

$$x = \sqrt{\frac{y}{4} + 8}$$

$$35. y = 4x^5 - 32$$

Riešenie:

$$y = 4x^5 - 32$$

$$y + 32 = 4x^5$$

$$\frac{y}{4} + 8 = x^5$$

$$x = \sqrt[5]{\frac{y}{4} + 8}$$

$$36. y = \frac{3}{x+5}$$

Riešenie:

$$y = \frac{3}{x+5}$$

$$y \cdot (x+5) = 3$$

$$x+5 = \frac{3}{y}$$

$$x = \frac{3}{y} - 5$$

$$37. y^3 + 2 = \frac{4}{x+2}$$

Riešenie:

$$y^3 + 2 = \frac{4}{x+2}$$

$$(y^3 + 2) \cdot (x+2) = 4$$

$$x+2 = \frac{4}{y^3 + 2}$$

$$x = \frac{4}{y^3 + 2} - 2$$

$$38. y = \sqrt{x} + 2$$

Riešenie:

$$y = \sqrt{x} + 2$$

$$y - 2 = \sqrt{x}$$

Obe strany rovnosti umocníme.

$$(y-2)^2 = (\sqrt{x})^2$$

$$y^2 - 4y + 4 = x$$

$$39. y = x + 2\sqrt{x} + 1$$

Riešenie:

$$y = x + 2\sqrt{x} + 1$$

Na pravej strane rovnosti použijeme pravidlo $a^2 + 2ab + b^2 = (a+b)^2$.

$$y = (\sqrt{x})^2 + 2 \cdot \sqrt{x} \cdot 1 + 1^2$$

$$y = (\sqrt{x} + 1)^2$$

Obe strany rovnosti odmocníme: $\sqrt{y} = \sqrt{x} + 1$

$$\sqrt{y} - 1 = \sqrt{x}$$

Obe strany rovnosti umocníme: $y - 2\sqrt{y} + 1 = x$.

$$40. \sqrt{y^5 - 6} = x^3 + 6x^2 + 12x + 8$$

Riešenie:

$$\sqrt{y^5 - 6} = x^3 + 6x^2 + 12x + 8$$

Na pravej strane rovnosti použijeme pravidlo $a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3 = (a + b)^3$.

$$\sqrt{y^5 - 6} = x^3 + 3 \cdot x^2 \cdot 2 + 3 \cdot x \cdot 2^2 + 2^3$$

$$\sqrt{y^5 - 6} = (x + 2)^3$$

Obe strany rovnosti odmocníme.

$$\sqrt[3]{\sqrt{y^5 - 6}} = \sqrt[3]{(x + 2)^3}$$

$$\sqrt[3]{\sqrt{y^5 - 6}} = x + 2$$

$$\sqrt[3]{\sqrt{y^5 - 6}} - 2 = x$$

$$\sqrt[6]{y^5 - 6} - 2 = x$$

$$41. x^2 - 4xy^3 + 4y^6 = 0$$

Riešenie:

$$x^2 - 4xy^3 + 4y^6 = 0$$

Na ľavej strane rovnosti použijeme pravidlo $a^2 - 2ab + b^2 = (a - b)^2$.

$$x^2 - 2 \cdot x \cdot (2y^3) + (2y^3)^2 = 0$$

$$(x - 2y^3)^2 = 0$$

$$x - 2y^3 = 0$$

$$x = 2y^3$$

$$42. y = e^{x+2} + 4$$

Riešenie:

$$y = e^{x+2} + 4$$

$$y - 4 = e^{x+2}$$

Obe strany rovnosti zlogaritmuje.

$$\ln(y - 4) = \ln e^{x+2}$$

Použijeme pravidlo $\ln e^x = x$.

$$\ln(y - 4) = x + 2$$

$$\ln(y - 4) - 2 = x$$

$$43. y = 10^{3x+6} - 1$$

Riešenie:

$$y = 10^{3x+6} - 1$$

$$y + 1 = 10^{3x+6}$$

Obe strany rovnosti zlogaritmuje.

$$\log_{10}(y + 1) = \log_{10}(10^{3x+6})$$

Použijeme pravidlo $\log_{10} 10^x = x$.

$$\log_{10}(y+1) = 3x + 6$$

$$\log_{10}(y+1) - 6 = 3x$$

$$\frac{\log_{10}(y+1) - 6}{3} = x$$

$$\frac{\log_{10}(y+1)}{3} - 2 = x$$

$$44. y = \ln(2x+6) + 2$$

Riešenie:

$$y = \ln(2x+6) + 2$$

$$y - 2 = \ln(2x+6)$$

Použijeme pravidlo „Ak $x = y$, potom $e^x = e^y$ “.

$$e^{y-2} = e^{\ln(2x+6)}$$

Použijeme pravidlo $e^{\ln x} = x$.

$$e^{y-2} = 2x+6$$

$$e^{y-2} - 6 = 2x$$

$$\frac{e^{y-2}}{2} - 3 = x$$

$$45. y = \log_{10}(x+7) + 1$$

Riešenie:

$$y = \log_{10}(x+7) + 1$$

$$y - 1 = \log_{10}(x+7)$$

Použijeme pravidlo „Ak $x = y$, potom $10^x = 10^y$ “.

$$10^{y-1} = 10^{\log_{10}(x+7)}$$

Použijeme pravidlo $10^{\log_{10} x} = x$.

$$10^{y-1} = x+7$$

$$10^{y-1} - 7 = x$$